

סולמות
יהדות • חינוך • חוויה

רצים למסכת

תחנת האלן

מסכת תענית

פתיחה - נשמה סדרי משנה

א. תורה שבכתב ותורה שבעל-פה

בספר דברים (פרק ו, פסוק ט) כתוב:
"וּכְתַבְתֶּם עַל מַזְזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְעָרֶיךָ."
זאת אומרת שיש מצוה לכתב מזוזה.
אבל, איך יודעים מה בדיוק לכתב במזוזה?

איך יודעים שצריך לכתב את המזוזה דוק
על קלף? ואיפה בדיוק צריך להניח אותה?
זה לא כתוב בפסוק!

בדיוק בשביל זה קבלנו את התורה שבעל-פה!
כאשר משה רבנו קבל את התורה - הוא קבל
גם את הפרושים לכל פסוק ולכל מצוה.
משה למד את תלמידיו, ומאז כל אב למד
את בנו, וכל רב למד את תלמידיו.

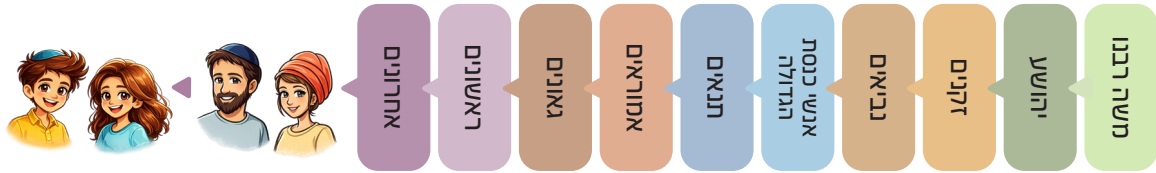

אז בעצם כל אחד מאתנו הוא חלק משרשרת
ארוכה שהתחילה ממשה רבנו ולא תפסק
לעולם!

בהצלחה!

התורה עוברת מדור לדור (ע"פ מסכת אבות, פרק א משנה א)

ב. המשנה

אחרי חרבן בית המקדש השני, ראו חכמי ישראל שבגלל הצרות הרבות קשה לזכר את התורה שבעל פה, ולכן החלו לסדר את דברי חכמי ישראל על פי נושאים שונים. חבור המשנה השלם כמאה וחמשים שנים אחרי חרבן בית המקדש השני על ידי רבי יהודה הנשיא.

המלה משנה מזכירה את המלה לשון.

נכון מאוד! במשך משנים משהו הפגה היא שחוזרים עליו פעמים רבות. את המשניות היו לומדים בעל פה - וכדי לזכר אותן היו חוזרים עליהן שוב ושוב.

רצים למסכת

ג. ששה סדרי חשנה

החשנה מחלקת לששה סדרים.

בכל סדר יש מסכתות. בכל מסכת יש פרקים, ובכל פרק יש חשניות.

סדר נשים

נושא מרכזי:

דיני המשפחה

דגמאות למסכתות:

כתבות, גטין, קדושין

סדר מועד

נושא מרכזי: שבת ומועדים

דגמאות למסכתות:

שבת, פסחים, יומא, סוכה,

ראש השנה, תענית, מגלה

סדר זרעים

נושא מרכזי: תפלות, ברכות

ומצוות התלויות בארץ

דגמאות למסכתות: ברכות,

תרומות, מעשרות, בכורים

סדר טהרות

נושא מרכזי:

דיני טמאה וטהרה

דגמאות למסכתות:

נגעים, פרה, מקואות

סדר קדשים

נושא מרכזי: עבודת

הקרבנות ובית המקדש

דגמאות למסכתות:

זבחים, מנחות, תמיד

סדר נזיקין

נושא מרכזי: דיני נזיקין

ומצוות שבין אדם לחברו

דגמאות למסכתות:

סנהדרין, אבות

פֶּרֶק א מִשְׁנָה א

הַזְכָּרַת גִּשְׁמִים

מַאֲמִיתִי מִזְכִּירִין גְּבוּרֹת גִּשְׁמִים?

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִיּוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַחֹג.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִיּוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַחֹג.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

הוֹאִיל וְאֵין הַגִּשְׁמִים אֵלָּא סִימָן קָלִלָּה בַּחֹג, לָמָּה מִזְכִּיר?

אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵף אֲנִי לֹא אִמְרָתִי לְשֹׂאוֹל,

אֵלָּא לְהַזְכִּיר "מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם" בְּעוֹנָתוֹ.

אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, לָעוֹלָם יִהְיֶה מִזְכִּיר.

מַאֲמִיתִי? - מַמְתִּי?

גְּבוּרֹת גִּשְׁמִים - יְרִידַת הַגִּשְׁמִים הִיא בְּטוֹי לְגְבוּרָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מִזְכִּירִין גְּבוּרֹת גִּשְׁמִים - אוֹמְרִים בְּתַפִּלַּת שְׁמוֹנָה עָשָׂר "מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם".

חֹג - חֹג הַסִּכּוֹת.

מִיּוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַחֹג - הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חֹג הַסִּכּוֹת.

מִיּוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַחֹג - יוֹם שְׁמִיחַת תּוֹרָה, שָׁבוּ כָּבֵד לֹא יוֹשְׁבִים בִּסְכָּה.

אֵף אֲנִי - גַּם אֲנִי.

אֵף אֲנִי לֹא אִמְרָתִי לְשֹׂאוֹל, אֵלָּא לְהַזְכִּיר "מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם" בְּעוֹנָתוֹ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

מְסַכֵּים שָׂאִין לְשֹׂאֵל גִּשְׁמִים בַּחֹג הַסִּכּוֹת ("וְתָן טַל וּמָטָר לְבִרְכָּה"), אוֹלָם לְדַעְתּוֹ אִפְשָׁר

לְהַזְכִּיר בַּחֹג הַסִּכּוֹת שֶׁה' הוּא "מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם", וּלְהַתְכַּוֵּן לְכָךְ שֶׁגְּבוּרָה זוֹ מוֹפִיעָה

בְּעוֹלָם בְּעוֹנַת הַגִּשְׁמִים.

לְעוֹלָם - בְּמִשְׁךְ כָּל הַשָּׁנָה.

מבאחד"טים בדיגיטל

חוזרים על המשנה

א. סמנו את התשובות הנכונות:

1. באיזה משפט בתפלה אנחנו משבחים את ה' על כך שהוא מוריד את הגשמים, אבל לא מבקשים מה' שיוריד גשם?

משיב הרוח ומוריד הגשם / ותן טל ומטר לברכה.

2. ובאיזה משפט אנחנו שואלים (מבקשים) מה' שיוריד גשם?

משיב הרוח ומוריד הגשם / ותן טל ומטר לברכה.

3. "מאימתי מזכירין גבורות גשמים?"

השאלה שבה עוסקת המשנה היא:

מתי מתחילים לומר בתפלה

משיב הרוח ומוריד הגשם / ותן טל ומטר לברכה?

4. לדעת מי מהתנאים אומרים "משיב הרוח ומוריד הגשם"

גם בימים שמצוה לשבת בהם בסוכה?

רבי יהושע / רבי אליעזר.

ב. השלימו את המלים החסרות בעזרת התרמילון:

רבי יהושע אומר: גשם בחג הסוכות הוא סימן _____ ,
כי בגללו אנחנו לא יכולים לקיים את מצות _____ ,
ולכן עדיף לא להזכיר את הגשם בחג.

רבי אליעזר עונה: אני לא אמרתי שצריך _____
(לבקש) גשם בחג, אלא רק _____
(לשבח) את כוחו של ה', בכך שהוא זה שמוריד את הגשמים,
בזמן המתאים.

תרמילון: סוכה, קללה, להזכיר, לשאל

פֶּרֶק א מִשְׁנָה ב

הַזְכָּרַת גִּשְׁמִים וְשִׁמְלֵית גִּשְׁמִים

אֵין שׁוֹאֲלִין אֶת הַגִּשְׁמִים אֶלָּא סָמוּךְ לַגִּשְׁמִים.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

הַעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַחֹג,

הָאַחֲרוֹן - מִזְכִּיר, הָרִאשׁוֹן - אֵינוֹ מִזְכִּיר.

בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח,

הָרִאשׁוֹן - מִזְכִּיר, הָאַחֲרוֹן - אֵינוֹ מִזְכִּיר.

עַד אֵימָתִי שׁוֹאֲלִין אֶת הַגִּשְׁמִים?

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

עַד שִׁיעֵבֵר הַפֶּסַח.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:

עַד שִׁיֵּצֵא נִסָּן, שְׁנֵאמַר (יואל ב)

"וַיֹּרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ בְּרִאשׁוֹן".

הַעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה - שְׁלִיחַ הַצָּבוּר, הַחֲזָן.

יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַחֹג - שְׁמִינִי עֶצְרַת, שְׁמִחַת תּוֹרָה.

הָאַחֲרוֹן - הַחֲזָן בְּתַפְלַת מוֹסָף שֶׁהִיא אַחֲרֵי תַפְלַת שַׁחֲרִית.

הָרִאשׁוֹן - הַחֲזָן בְּתַפְלַת שַׁחֲרִית שֶׁהִיא רִאשׁוֹנָה, קוֹדֶמֶת לַתַּפְלַת מוֹסָף.

מִזְכִּיר / אֵינוֹ מִזְכִּיר - אוֹמֵר / לֹא אוֹמֵר "מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם" בְּתַפְלַת הָעֶמִידָה.

"וַיֹּרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ בְּרִאשׁוֹן" - בְּסֵפֶר יוֹאֵל מֵתַאֲרָת שְׁנֵת בְּצֻרַת שָׁבָה לֹא יֵרְדוּ

גִּשְׁמִים בְּמִשְׁךָ רֹב הַחֶרֶף, וּבְחֻדְשׁ נִסָּן (הָרִאשׁוֹן) יֵרְדוּ גַם הַמּוֹרָה (הַיּוֹרָה, הַגֶּשֶׁם הָרִאשׁוֹן)

וְגַם הַמִּלְקוֹשׁ (הַגֶּשֶׁם הָאַחֲרוֹן).